

Motion till riksdagen

1989/90:Fi713

av Jan Strömdahl m.fl. (vpk)

Statliga lån för utbyggnad av kollektivtrafiken

Storstäderna har särskilda problem och värden. Där genereras en stor del av hela landets ekonomiska tillväxt, men storstäderna har också särskilt stora kostnader. Det är ett nationellt intresse att storstäderna *fungerar*. Det är ett intresse för storstadsborna att deras hembygd *fungerar väl*. Storstadsborna har rätt till en acceptabel miljö, till hyggliga bostäder, till trygghet, till social omvårdnad.

Den nationella politiken har under senare år gått ut på att underlätta för företag och höginkomsttagare, att klämma åt låg- och mellaninkomsttagare och att strypa den offentliga sektorn. Finansministern har varit särskilt ivrig att strypa den del av den offentliga sektor som kommuner och landsting ansvarar för. Beskattningsrätten beträffande juridiska personer har fråntagits kommunerna, statsbidragen har minskats (även om alla förslag inte har gått igenom i riksdagen). De kommuner som anser sig behöva höja skatten för att klara sina åtagande hotas med ingripande. Samtidigt får bl a Stockholms kommun höra att man inte har tillräckligt hög kommunalskatt. Minskad progressiv statskatt och höjd proportionell kommunalskatt slår dessutom hårt mot låginkomsttagare och är därmed inget att eftersträva.

Storstadskommunerna drabbas särskilt hårt av skatteutjämningsystemet eftersom det inte tar hänsyn till de särskilda kostnader som storstäderna har. Stockholm har t.ex. betydande sociala merkostnader jämfört med mindre kommuner. Det beror dels på att den sociala och etniska segregationen ständigt förstärks och att levnadsvilkoren för människorna i de minst attraktiva bostadsområdena fortlöpande försämrats. Dels beror det på speciella storstadsnackdelar när det gäller t.ex. driften av viss offentlig verksamhet: löner, hyror och priser är betydligt högre i Stockholmsregionen än i landet i övrigt. Dessutom har Stockholm mycket stora kostnader för trafiksystemen, särskilt om miljökostnaderna räknas in.

STORK har utrett bl.a. olika finansieringsmöjligheter för storstadstrafiksystem. Man föreslår bilavgifter, regionala miljöavgifter, lägesavgifter, lokala arbetsgivaravgifter m.m. Det synes möjligt att komma fram till ett system av avgifter för biltrafiken som gör att den betalar merparten av sina egna kostnader.

Men innan dessa avgifter – som också syftar till att minska biltrafiken – kan tas ut måste kollektivtrafiken byggas ut kraftigt. Det är önskvärt och rimligt att staten ställer upp med fördelaktiga lånemöjligheter så att kommu-

ner och landsting kan bygga ut kollektivtrafiken snabbt för att sedan betala av med sina inkomster från avgifterna. Vi föreslår därför att statliga lån med garanterad alternativt subventionerad ränta ställs till förfogande för utbyggnad av kollektivtrafiken i de områden där bilavgift m.m. kommer att tas ut. Som länsstyrelsen har visat måste alla upptänkliga resurser satsas på kollektivtrafiken de närmaste åren om de av riksdagen beslutade miljömålen skall kunna nås. Därför får inte heller några alternativa finansieringsformer nyttjas för byggande av Österleden, Västerleden eller andra vägar som ökar bilanvändningen i regionen.

Ytterligare åtgärder behövs för att stärka storstädernas möjligheter att bl.a. genomföra den beslutade fulla utbyggnaden av den kommunala barnomsorgen och för att genomföra en samhällsplanering utan att sälja ut den gemensamma marken eller byggrätter. Vi föreslår därför att kommunerna återfår rätten att beskatta juridiska personer och att den rätten skall vara knuten till verksamhetens placering – inte huvudkontorets.

Vidare föreslår vi att fastighetsskatten på alla slags fastigheter tillförs kommunen. Det är kommunerna som har kostnaderna för infrastruktur och ansvaret för markanvändningen. Det finns ingen anledning att staten tar ut fastighetsskatt. Samtidigt vill vi peka på att fastighetsskatten för bostadsfastigheter inte ska grundas på taxeringsvärde utan på ett bo- eller bruksvärde. Det senare överensstämmer med synpunkten från boendekostnadsutredningen och bostadsorganisationerna. Det löser också ett problem för de hårt trängda skärgårdsborna.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag om lån för utbyggnad av kollektivtrafiken,

[att riksdagen hos regeringen begär förslag om kommunal beskattningsrätt för juridiska personer,¹]

[att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att lägga om fastighetsbeskattningen till en kommunal skatt grundad på bruksvärde vad gäller bostadsfastigheter fr.o.m. budgetåret 1991/92.¹]

Stockholm den 21 januari 1990

Jan Strömdahl (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Lars Werner (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Gudrun Schyman (vpk)

Annika Åhnberg (vpk)

¹ 1989/90:Sk352